

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

ЗОЗУЛЯ Оксана Вікторівна

УДК 378.011-051:373.2:004.823(045)

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО НАВЧАЛЬНО-
ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБОМ
ФРЕЙМОВОЇ ТЕХНОЛОГІЇ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Старобільськ – 2021

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Роботу виконано в Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент
Шапаренко Христина Андріївна,
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради,
декан факультету дошкільної і спеціальної освіти та історії.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Зданевич Лариса Володимирівна,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, завідувачка кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик;

кандидат педагогічних наук
Курчатова Анжеліка Віталіївна,
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, старший викладач кафедри дошкільної освіти.

Захист відбудеться 30 вересня 2021 року о 13.30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 29.053.01 Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Старобільськ) за адресою: 92703, м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» за адресою: 92703, м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1.

Автореферат розіслано 30 серпня 2021 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. І. Черв'якова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасне українське суспільство висуває нові вимоги до професійної підготовки педагогічних кадрів, зокрема фахівців з дошкільної освіти, що потребує модернізації вищої педагогічної освіти, розробки та впровадження інноваційних стратегій професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (ЗДО), розвитку в них навчально-пізнавальних здібностей як підгрунтя формування професійної компетентності, особистісних якостей, які забезпечують мобільність, здатність швидко адаптуватися до мінливих умов професійної діяльності, самостійність у прийнятті рішень у процесі організації освітньої діяльності з дітьми дошкільного віку.

Зазначені позиції задекларовано в низці нормативних документів, зокрема: Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Концепції розвитку педагогічної освіти, Концепції розвитку професійної освіти і навчання в Україні на 2015 – 2025 рр. (проект), Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG).

В умовах стрімкого зростання інформаційного простору, становлення «суспільства знань» («knowledge society») (П. Друкер, Д. Белл) актуалізовано проблему опрацювання значних обсягів навчальної і професійної інформації. У зв'язку з цим особливого значення набуває пошук шляхів оптимізації й інтенсифікації освітнього процесу в закладах вищої освіти (ЗВО) шляхом формування в студентів готовності до навчально-пізнавальної діяльності як передумови підвищення якості їхньої фахової підготовки. Вирішення цього важливого завдання уможливлється завдяки впровадженню нових педагогічних технологій, серед яких особливе місце посідає фреймова технологія (Р. Гуріна, О. Спирін, В. Шарко та ін.), сутність якої полягає у викладі навчального матеріалу у вигляді графічних змістових структур, що забезпечують образно-понятійне засвоєння навчальної інформації шляхом її візуалізації за певним алгоритмом у спеціально організованій часовій послідовності.

Підґрунтям для розв'язання цього стратегічного завдання є теоретико-методологічні засади модернізації сучасної освіти в Україні (В. Андрущенко, І. Бех, В. Кремень, В. Курило, Н. Ничкало, І. Прокопенко, С. Сисоєва та ін.), зокрема фундаменталізації освіти (А. Аданніков, С. Баляєва, В. Баранівський, В. Кремень, А. Ольнева, Ю. Панфілов, Л. Ребуха, С. Семеріков, О. Сергєєв та ін.); концептуальні положення організації освітнього процесу в сучасних ЗВО (Н. Волкова, О. Караман, О. Кучерявий, В. Лозова та ін.); теоретичні засади концептуалізації феномену навчально-пізнавальної діяльності (В. Бондар, Р. Габдрєєв, В. Давидов, О. Катеруша, Г. Кашканова, В. Лозова, П. Лузан та ін.), формування навчальної діяльності та її окремих компонентів (А. Ахаян,

В. Давидов, Д. Ельконін, В. Михайличенко, В. Репкін, О. Тарнопольський та ін., зокрема, оптимізації процесу навчання та активізації самостійної пізнавальної діяльності студентів (Ю. Бабанський, Р. Бессонов, М. Єрецький, І. Лернер, О. Матюшкін, О. Молчанюк та ін.).

У сучасній науково-педагогічній літературі репрезентовано численні студії, які створюють теоретичні засади досліджуваної проблеми, а саме: концептуальні положення загальнопедагогічної підготовки та становлення професіоналізму особистості педагога (О. Абдулліна, О. Антонова, А. Бойко, Н. Гузій, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Л. Кондрашова, З. Курлянд, В. Сластьонін та ін.); професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО (Л. Артемова, С. Бадер, Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Жаровцева, Л. Зданевич, К. Крутій, Н. Левінець, В. Нестеренко, Г. Підкурғанна, Н. Сиротич, Х. Шапаренко та ін.).

Предметом уваги вчених є різні аспекти дослідження феномену готовності майбутніх педагогів, які висвітлено у фундаментальних працях Ф. Гоноболіна, К. Дурай-Новакової, М. Дьяченка, Л. Кандибовича, Н. Кузьміної, А. Ліненко, В. Сластьоніна та ін.; питання теорії та практики формування готовності фахівців педагогічної галузі до різних видів діяльності представлено в студіюваннях таких науковців, як І. Гавриш, О. Комар, О. Кучерявий, О. Маринівська; особливості формування готовності студентів до навчально-пізнавальної діяльності викладено в працях А. Вербицького, І. Войтович, М. Дьяченка, В. Ільїна, Л. Кандибовича, С. Кари, В. Мерліна, С. Нікіфорова, В. Серикова, В. Сластьоніна та ін., зокрема майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, що розкрито в розвідках Д. Гіркаїна, І. Гуменюк, Л. Зданевич, В. Коваленко, В. Мізюк, Л. Нечволод, М. Пайкуш, С. Сологубова, О. Челнокова, І. Швець, Н. Щепіної.

Важливими для дослідження стали психолого-педагогічні ідеї відомих вітчизняних і зарубіжних науковців щодо: теорії фреймів (І. Гофман (E. Goffman), Т. ван Дейк (T. Van Dijk), М. Мінський (M. Minsky), Є. Тарасов, Л. Черноватий, Ч. Філмор (Ch. Fillmore) та ін.), теоретичних та методичних засад упровадження фреймового підходу в педагогіці (Р. Гуріна, Т. Колодочка, Л. Лузінова, Л. Панасенко, О. Соколова, М. Холодна та ін.); основ візуалізації навчального матеріалу й ущільнення інформації (А. Остапенко, А. Сохор та ін.); інтенсифікації процесу навчання та теорії продуктивного навчання (Є. Александрова, Г. Андреева, М. Башмаков, П. Бегун, С. Лисенкова, В. Мачнева, П. Підкасистий, М. Чошанов, Т. Шамова, С. Шевченко та ін.).

У сучасному науковому дискурсі репрезентовано фундаментальні наукові праці, у яких розкрито різноманітні аспекти проблеми формування в майбутніх вихователів *готовності* до: розвитку творчого потенціалу дошкільника засобами авторської казки (М. Замелюк), роботи з дітьми дошкільного віку в умовах інклюзії (О. Касьяненко), використання засобів медіаосвіти в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів

(О. Кравчишина), виховання відповідальності в дітей старшого дошкільного віку (Р. Кондратенко).

Проте проблема готовності до навчально-пізнавальної діяльності (НПД) як важливий аспект фахової підготовки майбутніх вихователів ЗДО ще недостатньо досліджена в педагогічній теорії, зокрема, не дістала ґрунтовного розкриття методика її формування в процесі фахової підготовки здобувачів освіти засобом фреймової технології.

Актуальність дослідження посилюється необхідністю усунення *суперечностей* між: потребою суспільства в удосконаленні підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до професійної діяльності і недостатньою розробленістю педагогічних стратегій, зорієнтованих на розв'язання цієї проблеми засобами сучасних педагогічних технологій, зокрема фреймової технології; експоненціальним зростанням обсягів навчальної й професійної інформації та недостатньою сформованістю готовності майбутніх фахівців з дошкільної освіти до її засвоєння в процесі професійної підготовки; значним потенціалом фреймової технології як засобу формування готовності майбутніх вихователів ЗДО до навчально-пізнавальної діяльності і нерозробленістю методики її застосування в освітньому процесі ЗВО.

Актуальність проблеми дослідження, її суспільно-педагогічна цінність для системи дошкільної освіти, зазначені суперечності та недостатня теоретична й практична розробленість зумовили вибір теми дисертації – **«Формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології»**.

Зв'язок теми з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано в межах комплексної теми Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради «Реалізація системи фахової підготовки в умовах інноваційного освітнього середовища вищого педагогічного навчального закладу» (державний реєстраційний №0117U007459). Тему дослідження затверджено на засіданні вченої ради Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (протокол № 2 від 19 вересня 2018 р.).

Об'єкт дослідження – процес професійно-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в закладі вищої освіти.

Предмет дослідження – методика формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології в процесі фахової підготовки.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методики формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології в процесі фахової підготовки.

Гіпотеза дослідження полягає в припущенні, що процес фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти буде успішним за умови розробки та впровадження методики формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності засобом фреймової технології, що репрезентується через змодельований зміст, форми, методи, засоби освітньої діяльності, спрямовані на формування готовності до НПД шляхом оволодіння майбутніми фахівцями закладів дошкільної освіти загальнопедагогічними і професійними знаннями, а також знаннями про сутність та можливості застосування фреймів у процесі навчально-пізнавальної діяльності та вміннями їх практичної розробки під час вивчення фахових дисциплін.

Відповідно до об'єкта, предмета, мети й гіпотези визначено такі **завдання дослідження**:

1. Здійснити цілісний аналіз проблеми формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО засобом фреймової технології.

2. Схарактеризувати сутність і структурні компоненти готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

3. Розкрити педагогічний потенціал фреймової технології та особливості її застосування в процесі формування готовності майбутніх вихователів ЗДО до навчально-пізнавальної діяльності.

4. Визначити ефективність процесу формування готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на основі розробленого критеріально-діагностичного інструментарію.

5. Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методики формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО засобом фреймової технології.

Теоретико-методологічні засади дослідження становлять: положення теорії наукового пізнання педагогічних процесів і явищ, методологічні принципи наукової об'єктивності, системності, єдності теорії й практики; фундаментальні ідеї філософії освіти (В. Андрущенко, І. Бех, С. Гончаренко, В. Кремень, В. Курило, О. Новиков), системного (І. Блауберг, М. Каган, Е. Юдін), діяльнісного (Л. Виготський, П. Гальперін, В. Давидов, О. М. Леонт'єв, В. Ляудіс, З. Решетова, Н. Тализіна), компетентнісного (В. Байденко, Е. Зеєр, І. Зимня, О. Овчарук), особистісно зорієнтованого (Г. Балл, І. Бех, О. Пехота, М. Чобітько), комунікативного (Н. Волкова, В. Кан-Калік, О. О. Леонт'єв), технологічного (В. Беспалько, М. Кларін, Г. Селевко) підходів; теорія готовності особистості до професійної діяльності (Ф. Гोनоболін, М. Дьяченко, К. Дурай-Новакова, Л. Кандибович, Н. Кузьміна, О. Кучерявий, А. Ліненко, Г. Троцко); концептуальні положення професійної підготовки майбутнього вихователя дітей дошкільного віку (Л. Артемова, С. Бадер, Г. Беленька, Н. Гавриш, Л. Зданевич, Н. Лисенко, Н. Кирста, О. Кононко,

Г. Пономарьова, Т. Танько, Х. Шапаренко); наукові дослідження з проблеми формування навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти (Д. Гірка, І. Гуменюк, В. Коваленко, В. Мізюк, Л. Нечволод, М. Пайкуш, С. Сологубова, О. Челнокова, І. Швець, Н. Щепіна); теорія і практика організації освітнього процесу в сучасних ЗВО (А. Алексюк, С. Архангельський, О. Караман, В. Лозова, С. Савченко, С. Харченко); теоретико-методичні засади запровадження інноваційних технологій у ЗВО (С. Вітвицька, І. Дичківська, О. Пехота, С. Семеріков, С. Сисоєва, С. Харченко, Д. Чернілевський, С. Шехавцова); наукові розвідки теоретичних та методичних засад упровадження фреймового підходу в педагогіці (М. Болдирев, Р. Гуріна, Т. Колодочка, Л. Лузінова, Л. Панасенко, О. Соколова).

Для вирішення поставлених завдань, досягнення мети та перевірки висунутої гіпотези використано комплекс **методів дослідження**: *теоретичних* – аналіз, систематизація та узагальнення філософської, психолого-педагогічної, науково-методичної літератури для характеристики ступеня розробленості досліджуваної проблеми, визначення її теоретичних засад, з'ясування базових понять, розкриття потенціалу фреймової технології як засобу формування готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; моделювання та метод колективної генерації ідей для обґрунтування методики застосування фреймової технології як засобу формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО; *емпіричних*: спостереження, анкетування, тестування, експертне опитування для встановлення вихідного рівня готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; педагогічний експеримент для перевірки ефективності розробленої методики формування готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології; *методи статистичного аналізу* для обробки інформації, кількісного та якісного аналізу.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася впродовж 2012 – 2021 рр. на базі КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Балаклійського педагогічного фахового коледжу КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. На різних етапах експериментального дослідження взяли участь 153 здобувачі освіти та 25 викладачів ЗВО, 9 вихователів та керівників ЗДО.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що: *вперше* теоретично обґрунтовано, розроблено, поетапно імплементовано й експериментально перевірено методику формування готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології, яка

складається з проблемно-цільового, організаційно-методичного, критеріально-результативного компонентів, репрезентується через змодельований зміст, форми, методи, засоби освітньої діяльності, спрямовані на формування готовності до НПД шляхом оволодіння майбутніми фахівцями закладів дошкільної освіти загальнопедагогічними і професійними знаннями, а також знаннями про сутність та можливості застосування фреймів у процесі НПД; *удосконалено* зміст, форми, методи та засоби професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО, процес організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти шляхом розробки та впровадження навчально-методичного забезпечення; *набули подальшого розвитку* наукові уявлення про зміст, форми, методи, засоби професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в контексті ідей технологізації освітнього процесу; зміст і структура готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Практичне значення результатів дослідження полягає в їхній достатній готовності до впровадження в освітній процес ЗВО методики формування готовності до НПД майбутніх вихователів ЗДО засобом фреймової технології шляхом оновлення змісту професійно зорієнтованих освітніх компонентів («Вступ до спеціальності», «Дошкільна педагогіка», «Методика формування елементарних математичних уявлень», «Дошкільна лінгводидактика», «Нові інформаційні технології»); розробки та впровадження спецкурсу вибіркового освітнього компонента «Засоби візуалізації та фреймування навчального матеріалу», комплексу практичних завдань (алгоритми, вправи з використанням різних засобів візуалізації та фреймування навчального матеріалу, тренувальні завдання тощо), методичних рекомендацій для викладачів та здобувачів вищої освіти «Формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології», методичних рекомендацій для вихователів закладів дошкільної освіти «Діти і фрейми»; розробки діагностичного інструментарію для вивчення рівнів готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до НПД.

Результати дослідження можуть бути **використані** викладачами ЗВО під час оновлення освітніх програм підготовки фахівця за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта», програм освітніх компонентів інваріантної та варіативної частин; у системі підвищення кваліфікації педагогів закладами післядипломної педагогічної освіти, самоосвітньої діяльності студентів.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (довідка про впровадження № 01-13/279 від 29.04.2021 р.), Балаклійського педагогічного фахового коледжу КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (довідка про впровадження № 01-12/75 від 26.05.2021 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка (довідка про впровадження № 759 від 28.05.2021 р.), Мелітопольського державного

педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (довідка про впровадження № 01-28/659 від 27.05.2021 р.), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка про впровадження № 533 від 02.06.2021 р.).

Особистий внесок автора в роботах, опублікованих у співавторстві, полягає в характеристиці педагогічної взаємодії під час вивчення навчальної дисципліни «Дошкільна педагогіка» (у співавторстві з К. Полуніною), у розкритті сутності фреймування навчального матеріалу як сучасної технології підготовки майбутніх фахівців (у співавторстві з К. Кузьміною) та специфіки візуального структурування знань як одного зі шляхів організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти (у співавторстві з Л. Болдир), розробці й упровадженні методики формування готовності до НПД майбутніх вихователів ЗДО (у співавторстві з Х. Шапаренко).

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки дисертаційної роботи доповідалися на науково-практичних конференціях різного рівня, а саме: *Міжнародних* – «Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні» (Львів, 2018), «Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників психологічних та педагогічних наук» (Львів, 2018); «Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні» (Львів, 2019); «Педагогіка та психологія: сучасний стан розвитку наукових досліджень та перспективи» (Запоріжжя, 2019), «Психолого-педагогічні проблеми соціалізації особистості в сучасних умовах» (Київ, 2020); *Всеукраїнських*: «Розвиток виховної роботи у сучасному вищому навчальному закладі: змістовні домінанти та тенденції» (Харків, 2016); «Проблеми саморозвитку та самовдосконалення особистості в умовах модернізації педагогічної освіти» (Харків, 2017); *регіональних*: «Педагогічна освіта: стан розвитку, проблеми, перспективи» (Стаханов, 2012), «Актуальні проблеми дошкільної освіти» (Харків, 2012); розширеному засіданні кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Публікації. Основні результати дослідження відображено в 16 публікаціях, з яких 12 одноосібні, зокрема: 6 статей у наукових фахових виданнях, з яких 1 стаття в зарубіжному періодичному виданні та 1 стаття у виданні, включених до міжнародних наукометричних баз.

Структура й обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (311 найменувань, з них 16 іноземними мовами), 3 додатків на 102 сторінках, містить 15 таблиць, 10 рисунків. Загальний обсяг дисертації становить 320 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, сформульовано гіпотезу, висвітлено теоретико-методологічні засади, методи дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено дані про їх апробацію й упровадження.

У першому розділі – **«Теоретичні засади формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології»** – проаналізовано ступінь дослідженості проблеми, понятійно-категоріальний апарат; розкрито сутність і структуру готовності до НПД майбутніх вихователів ЗДО; схарактеризовано фреймову технологію як засіб формування зазначеного виду готовності.

Міждисциплінарний аналіз досліджуваної проблеми дозволив окреслити понятійне поле дисертаційної роботи і дати визначення базовим поняттям. Так, узагальнення психолого-педагогічної літератури (Б. Ананьєв, Г. Атанов, В. Беспалько, Л. Виготський, В. Давидов, Г. Костюк, О. Леонтєв, І. Лернер, В. Лозова, В. Ляудіс, В. Моляко, С. Рубінштейн та ін.) стало підґрунтям для розкриття сутності, структурних компонентів (предметний зміст, мотиви, цілі, засоби здійснення і результат) та ключових ознак (предметність, суспільно-історична природа, індивідуальність, опосередкованість, соціальна мотиваційність, продуктивність) *діяльності, пізнавальної діяльності, навчальної діяльності, навчально-пізнавальної діяльності.*

У межах дисертаційної роботи розглянуто питання про співвідношення понять «пізнавальна діяльність» і «навчальна діяльність». Згідно з думкою таких дослідників, як І. Войтович, М. Галатюк, Ю. Галатюк, Г. Ковтонюк, Т. Лазарева, Т. Махомета, О. Попадинець, О. Серняк, О. Стахова, І. Тягай, А. Шапошник та ін., поняття «навчальної діяльності» є більш вузьким. Проте здійснення навчальної діяльності невіддільне від здійснення пізнавальної, а процес пізнання відбувається не лише з метою навчання, а й з метою наукових досліджень. Виходячи з цього, сутність поняття *навчально-пізнавальної діяльності* виражається не лише через засвоєння результатів пізнання, але й «проживання» самого шляху пізнання, реалізацію способів творчої пошукової діяльності для вирішення пізнавальної проблеми.

Грунтуючись на викладених вище теоретичних положеннях, а також ураховуючи особливості студентського віку, який є сензитивним періодом для розвитку основних соціогенних потенцій людини (Б. Ананьєв), послуговуючись ідеями про те, що навчально-пізнавальна діяльність є однією з найважливіших умов професійної підготовки (Г. Балл, О. Бандурко, С. Максименко, Ю. Машбиць, В. Моляко та ін.), нами визначено поняття *навчально-пізнавальної діяльності студентів*, яка розглядається як цілеспрямований процес спонукання студентів до навчання, спільної діяльності викладача і студента, що

передбачає формування позитивної пізнавальної мотивації, підвищення активності, самостійності у засвоєнні в процесі загальноосвітньої підготовки професійно значущих знань, формуванні вмінь та навичок.

Важливе значення для нашого дослідження мають наукові ідеї Г. Беленької, Н. Гавриш, Н. Денисенко, Т. Жаровцевої, Л. Завгородньої, Л. Зданевич, О. Листопада, В. Нестеренко, І. Рогальської-Яблонської, Ю. Руденко, Т. Степанової, Т. Швець, у яких висвітлено теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО, а також наукові праці, у яких розкриваються шляхи розвитку дослідницьких умінь майбутніх вихователів ЗДО у фаховій підготовці (Ю. Волинець); формування професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на засадах акмеологічного підходу (Х. Шапаренко); формування ціннісно-сміслових орієнтацій майбутніх вихователів ЗДО у фаховій підготовці (С. Бадер) тощо.

У сучасній науковій літературі репрезентовано численні студії, які створюють підґрунтя для визначення сутності понять «готовність», «професійна готовність», «готовність до навчально-пізнавальної діяльності студентів», а також її видів, структури, процесу формування. Так, проведений аналіз свідчить про полісемантичний характер досліджуваного феномену, який трактується як прояв здібностей; результат цілеспрямованої підготовки; передумова ефективності різних видів діяльності; інтегроване особистісне утворення; суб'єктивний стан особистості; сукупність професійно зумовлених вимог до фахівця Ф. Гоноболін, М. Дьяченко, К. Дурай-Новакова, Л. Кандибович, Н. Кузьміна, А. Ліненко, В. Сластьонін та ін.).

Види готовності схарактеризовано в працях відомих дослідників, а саме: психологічна готовність (В. Моляко, А. Проскура); мотиваційна (Х. Дмитерко-Карабін, Г. Грибенюк, Е. Томас, А. Яблонський); морально-психологічна (Л. Кондрашова, С. Ніколаєнко, Г. Штельмах); особистісна (В. Вишньовський, Н. Гуменюк, А. Книш, Ю. Іванова, Н. Остапчук, М. Поплавська); професійна (Н. Ларіонова, О. Лівшун, Д. Мазоха, А. Приходько, С. Роштіна, В. Сирота, О. Тутова); професійно-педагогічна (С. Корищенко, В. Староста та ін.).

Питання теорії та практики формування готовності фахівців педагогічної галузі до різних видів діяльності репрезентовано в студіюваннях таких науковців, як: І. Гавриш, О. Комар, Н. Кошелева, О. Кучерявий, О. Маринівська, зокрема майбутніх вихователів дошкільних закладів (Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Галаманджук, Т. Жаровцева, Н. Левінець, Р. Кондратенко, І. Луценко, В. Нестеренко, М. Олійник, Н. Ходакова та ін.).

З урахуванням наукових підходів до визначення поняття готовності та її видів, сутнісних характеристик НПД студентів та її особливостей у сучасних соціокультурних умовах, вимог до вихователів ЗДО як суб'єктів професійної

діяльності визначено поняття *готовність до навчально-пізнавальної майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти* як інтегративного особистісного утворення, що є результатом відповідної підготовки майбутніх вихователів та характеризується спроможністю молодих людей до діяльності з оволодіння узагальненими способами саморозвитку, застосування отриманих знань у професійній діяльності й виражається в уміннях передавати способи творчого перетворення дійсності дітям дошкільного віку.

Сутність готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти конкретизовано через структурні *компоненти*: *мотиваційний* (мотиви, мотиваційні орієнтації особистості, потреби, прагнення до саморозвитку, самовираження, самовдосконалення); *когнітивний* (розумові здібності, знання алгоритмів та стратегій навчально-пізнавальної діяльності); *діяльнісний* (готовність до вибудовування індивідуальної навчально-пізнавальної стратегії, оперування пізнавальними інструментами в діяльності).

З урахуванням структури готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО розроблено відповідні *критерії* та *показники* її сформованості: *потребнісно-мотиваційний* (мотиви засвоєння і реалізації різних видів навчально-пізнавальної діяльності; педагогічна спрямованість особистості; наявність навчально-пізнавальних інтересів, пізнавальні потреби), *інформаційно-пізнавальний* (система професійно-педагогічних знань; навчально-пізнавальні вміння; сформованість розумових операцій (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація); *рефлексивно-процесуальний* (уміння та навички аналізу, планування, організації та контролю процесу і результатів НПД; уміння самостійно розв'язувати нестандартні завдання в процесі професійно-педагогічної діяльності; самоменеджмент готовності до НПД, усвідомленість необхідності формування навчально-пізнавальних інтересів та їх задоволення на рівні особистісних цінностей).

На основі розроблених критеріїв і показників визначено та змістовно схарактеризовано *рівні* готовності майбутніх вихователів ЗДО до НПД: високий; середній; низький.

Стрімке зростання обсягів навчальної і професійної інформації актуалізує проблему оптимізації та інтенсифікації освітнього процесу у ЗВО, оскільки інформаційне перенавантаження студентів призводить до зниження якості їхньої НПД. У рамках вирішення цієї проблеми розроблено теоретичні положення когнітивної психології (Ж. Піаже, Дж. Брунер, М. Мінський та ін.), теорія поетапного формування розумових дій (П. Гальперін, Н. Талізін), концепція теоретичного узагальнення (В. Давидов), концепція укрупнення дидактичних одиниць (П. Ерднієв), концепція концентрованого навчання (А. Остапенко), які в подальшому стали теоретичним підґрунтям дослідження інноваційних форм, методів і технологій навчання, серед яких провідне місце належить фреймовій технології, сутність якої ґрунтується на подачі навчального

матеріалу у вигляді змістових структур у графічному вигляді (Р.Гуріна, В. Шарко та ін.).

Установлено, що ключове поняття фреймової технології «фрейм» може визначатися як: «когнітивна модель», «ідеограма», «інтелект-карта», «знаково-символічна схема», «дидактичні багатовимірні інструменти», «опорні конспекти», «кластер», «підтограма», «метаплан», денотатні граfi, «фiшбоун».

Сутність і теоретичні засади фреймового підходу розкрито в працях таких учених, як М. Мінський, Д. Норман, Р. Шенк та ін.; шляхи реалізації в освітньому процесі репрезентовано в дослідженнях Р. Гуріної, Н. Медведенко; О. Соколова розкрила потенціал фреймового підходу шляхом стиснення інформації у вигляді схем, моделей, алгоритмів-сценаріїв, А. Остапенко застосував фреймовий підхід до концентрованого навчання, М. Чошанов упровадив фреймові технології в проблемно-модульне навчання; І. Андрощук розглядала фрейм як засіб візуалізації навчальної інформації; О. Вишнякова, І. Зорков, Н. Смірнова розуміють фреймовий підхід як знаково-символічну методику раціонального конспектування за допомогою зорових образів чи знаків штучної візуальної мови.

У контексті розвитку ідей технологізації освітнього процесу здійснено низку досліджень фреймової технології (Р. Гуріна, Т. Колодочка, О. Обдалова, О. Соколова, М. Уразова). Так, під *фреймовою педагогічною технологією* Т. Колодочка розуміє вивчення навчального матеріалу (концепту), структурованого певним чином у спеціально організованій часовій послідовності (сценарій), основною ознакою якої є збільшення обсягів знань без збільшення навчального часу. Педагогічна фреймова технологія дозволяє вирішувати проблему інтенсифікації освітнього процесу та проблему активізації пізнавальних процесів майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, що відбувається за двома напрямками: шляхом систематизації (схематизації, структуровання) і одночасно розширення навчального матеріалу, тобто перекомпоновання (перекомпозиції) інформації, та шляхом пошуку нових активних засобів, методів, форм навчання.

Узагальнення та систематизація здобутків учених дає підстави визначити *педагогічний потенціал* та цінність фреймової технології в процесі формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО: систематизації, узагальнення, закріплення теоретико-методологічних знань та вмінь; поглиблення й розширення інформаційного наукового поля; формування вміння застосовувати спеціальну, фахову літературу; розвиток навчально-пізнавальних здібностей, творчої ініціативи, відповідальності, самоорганізованості, самостійності, науково-критичного мислення, готовності до науково-дослідницької діяльності тощо.

У другому розділі – **«Теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка методики формування готовності до навчально-пізнавальної**

діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології» – розроблено та апробовано методика формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології; схарактеризовано перебіг та проаналізовано результати дослідно-експериментальної роботи.

Дослідно-експериментальна робота з формування готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології проводилася поетапно.

На першому – *констатувальному* – етапі було здійснено вивчення стартового рівня сформованості готовності до навчально-пізнавальної діяльності студентів експериментальної (ЕГ) і контрольної груп (КГ) у кількості 153 здобувачі освіти за визначеними критеріями та показниками з використанням діагностичних методів і методик (карти спостережень, анкети, тести, питальники, аналіз творчих робіт, експертна оцінка, авторські та модифіковані методики В. Мільмана, С. Пакуліної, Б. Баса, М. Рокича та ін.). Отримані дані засвідчили, що на початку дослідно-експериментальної роботи майбутні вихователі мали переважно низький (43,4%) та середній (30,2%) рівні готовності до навчально-пізнавальної діяльності.

Вивчення чинної освітньої практики підготовки майбутніх вихователів ЗДО показало зниження рівня пізнавальної активності студентів, індиферентне ставлення до вивчення навчальних дисциплін, зокрема і фахових, переважання формальних мотивів щодо оволодіння професійними знаннями й уміннями. На думку викладачів-експертів, це пов'язано із збільшенням обсягів навчальної інформації і не вмінням її засвоювати студентами внаслідок недостатнього володіння сучасними технологіями. Щодо фреймової технології, то переважна більшість студентів узагалі не має уявлення про неї і не здатна її застосовувати в процесі НПД. Викладачі також мають доволі поверхове уявлення про фреймову технологію та шляхи її застосування в освітній практиці, але при цьому відзначають її значний освітньо-розвивальний потенціал.

Формувальному експерименту передувало теоретичне обґрунтування методики формування готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології. Розробка методики здійснювалася з урахуванням концептуальних положень професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку (А. Богуш, Г. Беленька, Н. Гавриш, К. Крутій та ін.), теоретико-методологічних засад організації навчально-пізнавальної діяльності студентів в умовах сучасних ЗВО (О. Дуса-вицький, П. Лузан та ін.), наукового феномену готовності (Ф. Гоноболін, М. Дьяченко, Н. Кузьміна, А. Ліненко), теоретичних положень щодо сутності методики як сфери наукового знання про мету і завдання, зміст, форми, методи та засоби навчання предмета (С. Гончаренко, О. Рудницька), теорії фреймів

(І. Гофман, Т. ван Дейк та ін.), теоретико-методичних засад застосування фреймового підходу в педагогіці (Р. Гуріна, Т. Колодочка та ін.).

Узагальнення теоретичних положень дає підстави представити *методику формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології* як цілеспрямований процес, що репрезентується через відповідний зміст, форми, методи, засоби освітньої діяльності і спрямований на формування готовності до НПД шляхом оволодіння майбутніми фахівцями закладів дошкільної освіти загальнопедагогічними і професійними знаннями, а також знаннями про сутність та можливості застосування фреймів у процесі навчально-пізнавальної діяльності та вміннями їх практичної розробки під час вивчення фахових дисциплін.

Результатом упровадження методики є сформованість відповідного рівня готовності до НПД майбутніх вихователів ЗДО, що забезпечує розвиток у них навчально-пізнавальних інтересів й особистісно-професійних цінностей та сприяє формуванню в майбутніх вихователів професійної компетентності, підвищенню рівня навченості, інтелектуальному розвитку як основи оволодіння педагогічним фахом.

Наочно методику формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО засобом фреймової технології представлено на рисунку 1.

Метою *формувального* етапу експерименту було впровадження та перевірка ефективності розробленої методики формування готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології. Під час педагогічного експерименту найбільшого поширення набуло застосування в освітньому процесі таких форм, методів, прийомів та технологій навчання студентів, як мінілекції, скрайбінг, схеми «Фішбоун», казуальні ланцюги, фрейми, ментальні карти, інтелект-карти, фрейм-схеми, теплові карти, мотиваційні тренінги, діаграма Венна, метод кластерів, що застосовувалися під час вивчення фахових дисциплін («Вступ до спеціальності», «Дошкільна педагогіка», «Методика формування елементарних математичних уявлень», «Дошкільна лінгводидактика» та ін.).

Ефективній реалізації запропонованої методики сприяло впровадження в освітній процес спецкурсу «Засоби візуалізації та фреймування навчального матеріалу» для майбутніх вихователів ЗДО; комплексу практичних завдань (алгоритми, вправи з використанням різних засобів візуалізації навчального матеріалу); організація науково-дослідної та проектної діяльності студентів; застосування фреймової технології в процесі проходження педагогічної практики.

Застосування методики забезпечувалося відповідною підготовкою викладачів фахових дисциплін зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта», що здійснювалася в процесі діяльності педагогічної студії «Оптимізація освітнього

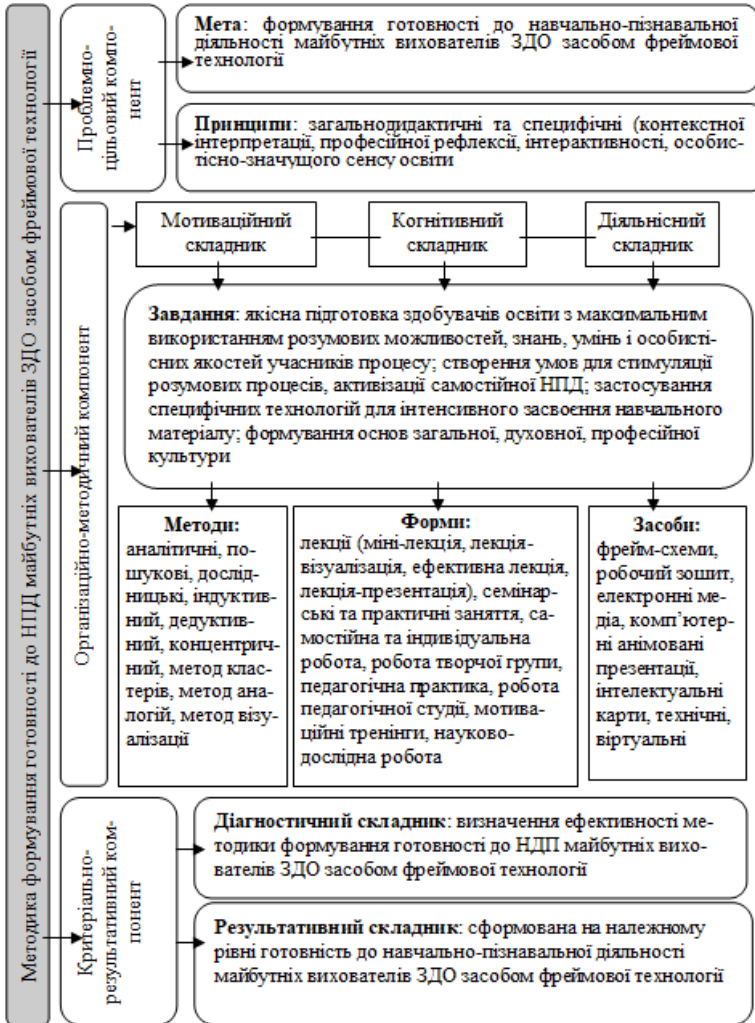

Рис. 1. Методика формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО засобом фреймової технології

процесу» з використанням методичних рекомендацій «Формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології». Доцільність розробленої методики була підтверджена широким її застосуванням вихователями-

практиками у ЗДО з урахування спеціально розроблених авторкою методичних рекомендацій «Діти і фрейми».

На завершальному етапі дослідно-експериментальної роботи здійснено контрольний зріз рівнів сформованості готовності до НПД майбутніх вихователів ЗДО засобом фреймової технології (див. табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка рівнів готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО ЕГ та КГ до та після експерименту (%)

Критерії	Потребнісно-мотиваційний				Інформаційно-пізнавальний				Рефлексивно-діяльнісний			
	До		Після		До		Після		До		Після	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Високий	26,7	32,1	50,7	41	5,3	5,1	37,3	25,6	17,3	17,9	29,3	19,3
Середній	38,7	35,8	41,3	41	21,3	21,8	56	53,9	33,3	30,8	62,7	55,1
Низький	34,6	32,1	8	18	73,4	73,1	6,7	20,5	49,4	51,3	8	25,6

Зіставлення результатів констатувального й формувального етапів експерименту переконливо засвідчило, що розроблена методика сприяє підвищенню рівня готовності до НПД майбутніх вихователів ЗДО. Достовірність отриманих результатів перевірялася за допомогою критерію Пірсона (методом χ^2), що дозволило встановити статистично значущі результати експериментальної роботи.

Проведене дослідження дозволяє зробити такі **висновки**:

1. Цілісний аналіз науково-педагогічної літератури засвідчив, що поняття «готовність до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО» – це складне, поліфункційне поняття, яке розглядають у міждисциплінарному контексті. З урахуванням потрактовувань понять «діяльність», «активність», «навчальна діяльність», «пізнавальна діяльність», «навчально-пізнавальна діяльність» «навчально-пізнавальну діяльність майбутніх вихователів ЗДО» визначено як складник професійної компетентності, яким відображається спроможність майбутніх фахівців до діяльності з оволодіння узагальненими способами саморозвитку, застосовування отриманих знань у професійній діяльності й виражається в уміннях передавати способи творчого перетворення дійсності дітям дошкільного віку. На підставі теоретико-методологічного аналізу *готовність до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО* визначаємо як інтегроване особистісне утворення, яким відображено прагнення майбутніх фахівців до саморозвитку, самовираження, самовдосконалення, до вибудовування індивідуальної навчально-пізнавальної стратегії в майбутній

професійній діяльності, до високого рівня розвитку та реалізації професійних і особистісних якостей у роботі з дітьми дошкільного віку.

2. Систематизовано структуру готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти як сукупність компонентів та відповідних показників: мотиваційного (мотиваційні орієнтації особистості, потреби, прагнення до саморозвитку, самовираження, самовдосконалення), когнітивного (розумові здібності, знання алгоритмів та стратегій навчально-пізнавальної діяльності) і діяльнісного (готовність до вибудовування індивідуальної навчально-пізнавальної стратегії, оперування пізнавальними інструментами в діяльності).

3. Схарактеризовано фреймову технологію як засіб формування готовності до НПД майбутніх вихователів ЗДО, що передбачає структурування та візуалізацію навчально-пізнавальної інформації за певним алгоритмом у спеціально організованій часовій послідовності. Доведено, що застосування фреймової технології в процесі формування готовності до НПД майбутніх вихователів ЗДО сприяє формуванню позитивного ставлення здобувачів освіти до процесу пізнання й оволодіння студентами найбільш раціональними способами засвоєння навчальної інформації. Упровадження фреймової технології в освітній процес здійснюється на основі представлення предметної інформації у вербальній і графічній формах; моделювання її способом згортання – розгортання предметного змісту; здійснення контролю і самоконтролю за результатами навчальної діяльності для формування пізнавальних потреб та інтересів здобувачів освіти.

4. З використанням спеціально дібраних діагностичних методик, послуговуючись визначеними критеріями та показниками, на етапі констатувального експерименту встановлено переважно низький (43,4%) та середній (30,2%) рівні готовності до навчально-пізнавальної діяльності студентів ЕГ та КГ. На думку викладачів-експертів та здобувачів освіти, збільшення обсягів навчальної інформації актуалізує проблему впровадження в освітній процес ЗВО сучасних технологій, зокрема фреймової технології, якій притаманний значний освітньо-розвивальний потенціал.

5. Теоретично обґрунтовано *методику формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології* як цілеспрямований процес, що репрезентується через відповідний зміст, форми, методи, засоби освітньої діяльності і спрямований на формування готовності до НПД шляхом оволодіння майбутніми фахівцями закладів дошкільної освіти загальнопедагогічними і професійними знаннями, а також знаннями про сутність та можливості застосування фреймів у процесі навчально-пізнавальної діяльності та вміннями їх практичної розробки під час вивчення фахових дисциплін.

Експериментально доведено ефективність розробленої методики в процесі формувального експерименту шляхом організації діяльності педагогічної студії «Оптимізація освітнього процесу» для викладачів ЗВО; уведення додаткових змістових модулів, що розкривають сутність понять «фреймова технологія», «фреймування навчального матеріалу», «фреймові опори», «візуальне структурування знань»; проведення мотиваційних тренінгів для здобувачів освіти; упровадження в освітній процес спецкурсу «Засоби візуалізації та фреймування навчального матеріалу» та комплексу практичних завдань й методичних рекомендацій «Формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО засобом фреймової технології», а також методичних рекомендацій для вихователів ЗДО «Діти і фрейми».

Аналіз результатів контрольного етапу експерименту засвідчив позитивні зміни в динаміці рівнів готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО. Так, в ЕГ кількість студентів, які досягли високого рівня, збільшилась на 22,7%, а в КГ лише на 10,3%; середнього рівня – на 22,6% в ЕГ та 20,5% у КГ, що підтверджені за допомогою критерію Пірсона.

Дисертаційна праця не вичерпує всіх аспектів проблеми. Перспективу подальшої роботи вбачаємо в дослідженні проблем формування готовності до НПД у процесі неформальної та інформальної освіти.

Основні положення дисертаційної роботи викладено в таких публікаціях автора:

1. **Зозуля О. В.** Фреймова технологія як засіб оптимізації навчальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Педагогічні науки* : зб. наук. праць. 2017. № 80. С. 144–147.

2. **Зозуля О. В.** Навчально-пізнавальна діяльність майбутніх фахівців дошкільної ланки як система організаційного забезпечення освітнього процесу у закладі вищої освіти. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова* ; Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2018. № 60. С. 183–186.

3. **Зозуля О. В.** Шляхи підвищення мотивації під час лекцій як умова організації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів дошкільної ланки освіти. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова* ; Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2018. № 61. С. 88–91.

4. **Зозуля О. В.** Діагностика готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені І. Франка. Вип. 27. Дрогобич, 2020. С. 244 – 249.

5. **Зозуля О. В.** Ефективна лекція як форма організації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців. *Інноваційна педагогіка*. 2018. № 6. С. 61 – 64. (*Index Copernicus*).

6. **Зозуля О. В.** Навчально-пізнавальна діяльність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти як психолого-педагогічна проблема. *East European Scientific Journal*. 2020. № 52. С. 66–71.

7. **Зозуля О. В.** Використання фреймових схем для формування понятійного апарату навчальних дисциплін у підготовці майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. *Педагогічна освіта: стан розвитку, проблеми, перспективи* : матеріали регіональної наук.-практ. конф., 22 березня 2012 р. Стаханов, 2012. С. 69–70.

8. **Зозуля О. В.** Оптимізація навчального процесу у вищому навчальному закладі на засадах фреймового підходу до організації учбового матеріалу. *Актуальні проблеми дошкільної освіти* : зб. матеріалів кафедральної наук.-практ. конф., 27 лютого 2012 року, Харків, 2012. 90 с.

9. **Зозуля О. В.** Інноваційна взаємодія учасників освітнього процесу як запорука їх особистісно-професійного зростання. *Розвиток виховної роботи у сучасному вищому навчальному закладі: змістовні домінанти та тенденції* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 22 листопада 2016 р, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія». Харків, 2016. С. 141–143.

10. **Зозуля О. В.** Способи активізації позааудиторної самостійної роботи студентів із дошкільної педагогіки. *Проблеми саморозвитку та самовдосконалення особистості в умовах модернізації педагогічної освіти* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 22 листопада 2017 р., КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія». Харків, 2017. С. 131–133.

11. **Зозуля О. В.** Деякі прийоми інтенсифікації навчального процесу у закладі вищої освіти. *Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні* : зб. тез наук. робіт Міжнародної наук.-практ. конф., 23-24 лютого 2018 р. / Громадська організація «Львівська педагогічна спільнота». Львів, 2018. С. 81–84.

12. **Зозуля О. В.** Візуалізація навчального матеріалу як засіб розвитку навчально-пізнавальної діяльності студентів на заняттях з дошкільної педагогіки. *Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників психологічних та педагогічних наук* : зб. матеріалів до Міжнародної наук.-практ. конф., 23-24 березня 2018 р. Львів, 2018. С. 61–64.

13. **Зозуля О. В., Полуніна К. М.** Педагогічна взаємодія під час вивчення навчальної дисципліни «Дошкільна педагогіка». *Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні* : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф., 22-23 лютого 2019 р. м. Львів, 2019. С. 78–81.

14. **Зозуля О. В., Кузьміна К.** Фреймування навчального матеріалу як сучасна технологія підготовки майбутніх фахівців. *Педагогіка та психологія: сучасний стан розвитку наукових досліджень та перспективи* : матеріали

Міжнародної наук.-практ. конф., 15-16 листопада 2019 р. м. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2019. С. 95–97.

15. Зозуля О. В., Болдир Л. О. Візуальне структурування знань як один із шляхів організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти. *Психолого-педагогічні проблеми соціалізації особистості в сучасних умовах* : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф., 31 січня – 1 лютого 2020 р. м. Київ, 2020. С. 113–116.

16. Шапаренко Х.А., Зозуля О. В. Розробка і упровадження методики формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО. *Розвиток національної освіти у подіях і персоналіях: особливості, здобутки та перспективи*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 19 листоп. 2020 р., Харків, ФОП Петров В.В., 2020. С. 375 – 376.

Зозуля О. В. Формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2021.

На основі аналізу наукової літератури здійснено цілісний науковий аналіз стану дослідження проблеми формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології, визначено поняттєво-категорійний апарат дисертаційної праці; розкрито сутність і структурні компоненти готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; окреслено специфіку застосування фреймової технології у формуванні готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; розроблено критеріально-діагностичний апарат роботи; теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність методики формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології.

Ключові слова: майбутні вихователі, заклади дошкільної освіти, готовність, навчально-пізнавальна діяльність, фреймова технологія, методика.

Зозуля О. В. Формирование готовности к учебно-познавательной деятельности будущих воспитателей учреждений дошкольного образования средством фреймовой технологии. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования.

ГУ «Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко». Старобельск, 2021.

На основе анализа научной литературы осуществлен целостный научный анализ исследования проблемы формирования готовности к учебно-познавательной деятельности будущих воспитателей учреждений дошкольного образования средством фреймовой технологии, определен понятийно-категорийный аппарат исследования; раскрыта сущность и структурные компоненты готовности к учебно-познавательной деятельности будущих воспитателей учреждений дошкольного образования; очерчена специфика применения фреймовой технологии в формировании готовности к учебно-познавательной деятельности будущих воспитателей учреждений дошкольного образования; разработан критериально-диагностический аппарат исследования; теоретически обоснована и экспериментально проверена эффективность методики формирования готовности к учебно-познавательной деятельности будущих воспитателей учреждений дошкольного образования средством фреймовой технологии.

Ключевые слова: будущие воспитатели, учреждения дошкольного образования, готовность, учебно-познавательная деятельность, фреймовая технология, методика.

Zozulia O.V. Formation of readiness for educational and cognitive activity of future educators of preschool educational institutions by means of frame technology. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation for obtaining the degree of Candidate of Pedagogical Sciences in specialty 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education. State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University». Starobilsk, 2021.

On the basis of the analysis of philosophical, psychological and pedagogical, educational and methodical literature the integral scientific analysis of a condition of research of a problem of formation of readiness for educational and cognitive activity of future educators of preschool educational institutions by means of frame technology is carried out; the essence and structural components of readiness for educational and cognitive activity of future educators of preschool educational institutions are substantiated; the specifics of the use of frame technology in the formation of readiness for educational and cognitive activity of future educators of preschool educational institutions is outlined; the criterion-diagnostic apparatus of research is developed; the effectiveness of the method of forming readiness for educational and cognitive activities of future educators of preschool educational institutions by means of frame technology is theoretically substantiated and experimentally tested.

Key words: future educators, preschool educational institutions, readiness, educational and cognitive activity, frame technology, methodology.